

ORADEA-MARE (N.-VĂRAD)
22 maiu st. v.
3 iunie st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 21.

ANUL XXX.
1894.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Pictorul Sava Henția.

Noi românii din imperiul acesta am avut puțini pictori; și câți am avut, mai toți au trecut în România, unde s-au găsit un sprigin mai mare decât în patria lor natală. Unul din aceștia este și artistul Sava Henția, ați profesor de pictură la Asilul Elena-Dómna din București.

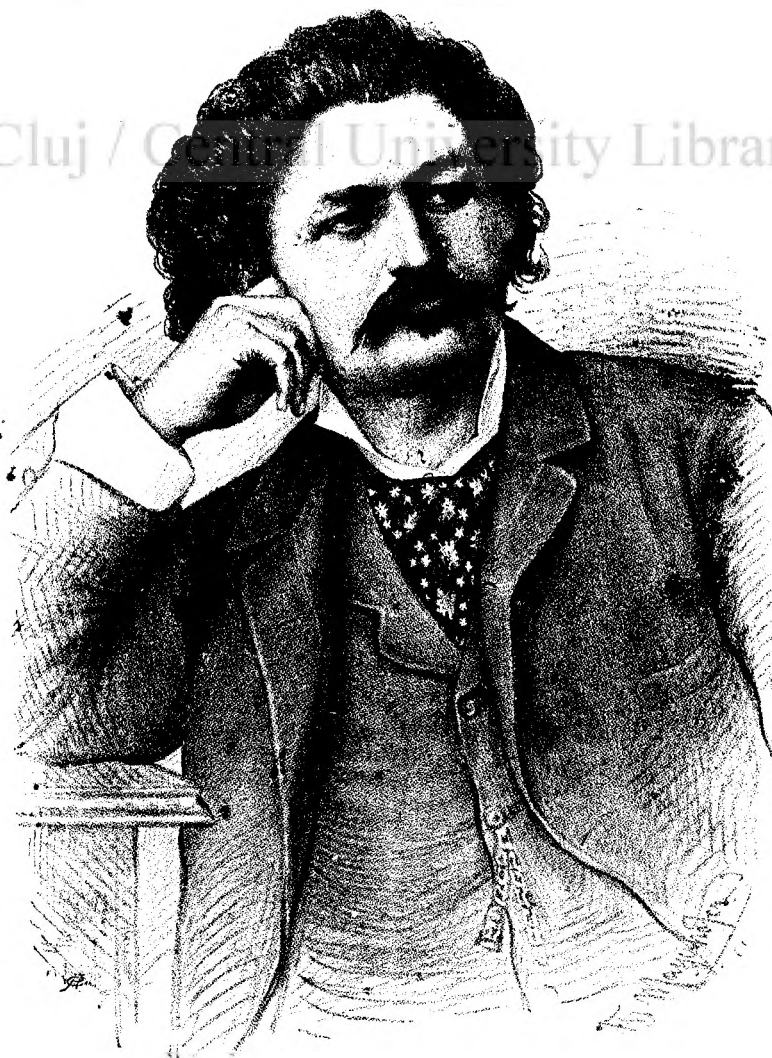
Dénsul s'a născut în memorabilul an 1848, în cătunul Sibișel, lângă S. Sebeș în Ardeal. Unchiul seu, fotograful Z. Dănciulescu l'a dus la București în 1862, acolo peste trei ani intră în șcôla de bele arte, tot în acel an primî o bursă dela stat și absolvind cursul a obținut premiul în mărele concurs de străinătate al anului 1870.

Primind bursa, în anul vîitor s'a dus în Italia, unde a studiat la Roma și prin alte orașe; apoi a mers la Paris, unde intră în Academia de bele arte și în anul al doile a fost admis printre espoșanții Salonului, unde espuse tabloul seu «Psycheia părăsită de Amor».

La 1874 întorcându-se în țeră, espuse mai multe tablouri și primî diferite distincțiuni, totodată fu numit profesor de caligrafie și de desemn la esternatul secundar de

fete din București, precum și profesor de desemn și pictură la Asil.

În timpul resbelului ruso-româno-turcesc, Henția a petrecut pe câmpul luptei și a făcut mai multe schițe și tablouri. Principala sa lucrare din timpul acesta inse este tabloul seu mare «Intra-rea triumfală a lui Trăian în Sarmiseghetusa» care se află în colecțiunea Museului Național din București.

PICTORUL SAVA HENȚIA.

Dintre tôte pânzele sale cea mai de valôre este «Psycheia». Póte că asta — scrie dl I. Roșca — vine d'acolo, că subiectul cuprinđend mai multă poesie melancolică, conveniá mai bine naturei pușin misantropae a artistului. Căci caută s'o spunem, Henția suferă de o surditate aprópe deseversită. Acesta a contribuit de sigur ca să-i mai placă mai bine, decât adunările, să rătăcescă pe câmpii și păduri vênând ori peisagele cu blocul pe genunchi, ori paserile cu pușca la ochi. Cu tôte acestea, departe de a fi un selbatic, el, cu figura-i atât de simpatică, pe care se așterne un vél ușor de palidă melancolie și cu inima-i deschisă, e cel mai vesel în mijlocul unor petreceri. În-

datoritor, desinteresat, dedat cu suferințele cari l'au oțelit în răbdare, el e iubit de toți câți îl cunosc și-l știu prețui. Aceștia, de și puțini la număr, sânt inse de ajuns pentru a-l face să uite toate necasurile ce-a îndurat și îndură încă în el atât omul, cât și artistul».

Ceea ce-i lipsește și lui Henția, ca tuturor artiștilor români, este spriginul publicului, care ar jertfi pentru a cumpără lucrările lor. Fără de sprigin nici o artă nu poate să înflorască.

Va veni odată timpul, și credem că nu este de parte, când și oamenii noștri cu dare de mână vor înțelege, că au o datorie de împlinit față de progresul artelor și în deosebi a artiștilor români.

Vis de maiu.

Spre munte merg
Și sbor ș-aler,
Cu gândul,
Și trec prin văi
Pe tainici căi
De-a rëndul !

Prin rîpe-adânci,
Pe 'nalte stânci,
Prin sate,
De graș zidesc
Să locuiesc
Palate.

Dar tot cu zor
Le și dobor,
Și 'n urmă,
Ca Stan ori Bran,
Me fac cioban,
De turmă ;

Iar subt alun
M'apuc să sun
Din buciom :
Înălții munți
Din tălpi la frunți
Îi sbucium !

Îndrăgostesc
De 'nnebunesc
Pe Rada !
Și flori, panglici,
I-aduc de-aici
Cu lada !

Intinerit
Me vęd uimit
În ciuturi :
Am pěr hălaiu,
E și de maiu,
Sânt fluturi !

Adese iar
Un armăsar,
În pripă
Mi-aleg pe plac
Și 'n pulpe-l fac
De țipă !

Iar când spre-amurg
Din cer se scurg
Lumine,
Să fug îl las
Fără popas
Cu mine !

Căci să tot sbor
Un tainic dor
M'apucă.
Ne incetat,
Uitând, uitat,
Nălucă !

ALESANDRU MACEDONSCHI.

Universalitatea poveștilor.

Povești, povești... lumea totă este o poveste... Câte focuri, câte văpaite și câte luminări n'au ars, povește, și toate s'au stins și multe se vor aprinde, ca să se stingă ; numai tu, poveste, nu te vei stinge decât cu cel mai de pe urmă om și numai el va ști mai bine, că lumea totă n'a fost decât o lungă și aceeaș poveste.

Delavrancea.

A fost odată... sună începutul tipic al narațiunilor fabuloase la popoarele cele mai diferite. În toate timpurile și în toate zonele, omul a simțit o firăscă pornire a se transporta într'un trecut îndepărtat, în lumea ideală a basmului. La rasele primitive poveștile constituie partea cea mai însemnată a capitalului lor intelectual: fantasticul le procură explierea fenomenelor naturii și ascultând la basme, sël-baticul uită monotonia vieții și tot cu ele vênătorul pustfului își îndulcește singurătatea nopții.

Pretutindenea, în culmea civilizațiunii ca și în cultura cea mai embrionară, bunicile și mamele desmêrdă primii ani ai copilăriei cu plâsmuirile... unei lumi ce nu mai este.

Lume, ce gândia în basme și vorbea în poezii. Și farmecul, care a încântat copilăria noastră, nu încetază odată cu dênșă. Închipuirea omului din popor se scaldă neincetat, înviorându-se în izvorul nesecat al poveștilor. Ele împlinesc, în cercul lor modest, acelaș rol, ce-l jôcă romanul și novela în societățile culte.

Distanța, almintrea, într'ambele nu-i așa de mare, cum s'ar părê și câteva din capodoperele geniului omenesc s'au inspirat din producțiunile imaginațiunii populare. Tragedia ingratiitudinii filiale și a devotamentului filial, care se numește *Regele Lear*, a împrumutat-o Shakespeare dintr'un basm respândit și cunoscut multor popore. Cele doue mai profunde creațiuni ale poeziei moderne, *Hamlet* și *Faust*, se întemeiază pe tradițiuni populare. Și Schiller, în ultimii ani ai vieții, când spiritul seu creator ajunsese la deplină maturitate, esclama cu dor: «Dați-mi, dați-mi basme și aventuri cavaleșci, căci ele conțin tot ce-i frumos și mare».

Orășenul și săténul sânt de o potrivă avidi de miraculos și unuia și altuia le place a se transporta în regiunile necunoscute ale fantasiei și a-ș creá acolo un fel de patrie ideală, în care nedreptatea pământescă este compensată printr'un sentiment de justiție univer-

sală, prin triumful binelui asupra reului și prin superioritatea inteligenței asupra forței brutale.

Dar la țără mai ales se poate constata însemnăta-tea literaturii orale ca element de distracțiune. Acolo cu începerea ploilor, în timpul toamnei, flăcăi și fete, bărbați și bătrâni, se adună și alungă uritul vremii cu povești și ghicituri. Pe când tinerii glumesc și fetele torc, moșnegul, care a vădut și pățit multe, își improspetază amintirile și uimește pe ascultători cu istorisiri din vremile bătrâne.

Asemenea intrucări poartă nume diferite după localități: cel mai general este *ședătore* și *clacă*¹ numită pe aiurea (în județul Ialomița) *Fucărie* și *opai*². Ele ne întinpină pretutindenea, în Rusia sub numele de *besyeda* și în Bretania sub acela de *floua* (filanderie) și *veillona*, corespunzând astfel ședătorilor și furcărilor noastre³.

Anton Pann a descris în culori vii și reale în «O ședătore la țără séu Povestea lui Moș-alb», acele adunări intime dela țără, când călătorul vede pe inserate:

... un foc mare de fete incongiurat,
Care din sat se strinsese la *ședătore* în furci
Și de glume, basme, risuri hohotia ca niște curci.

Și pe când spunea la ghicituri:

Vine la dênsele un bătrân,
Care se părea, că este un prea desghețat român,
Și care ele-l chemase să le spuie la povești.
Fetele decă-l vădură, începură a-l numi
Dicând: Iaca și moș Négu veni a ne mulțămi.
După ce ședă bătrânul, una, care indrugă,
Incepă cu linguire a-i dice și a-l rugă:
Moșicule, șcii prea bine, că noi tôte te iubim
Și ca pe un tată tocmai te avem și te cinstim,
De aceea totdauna te chemăm la *ședători*,
Să ne spuie vre o poveste și niscaiva ghicitori.
Fă bine dar ș-astă séră, fără a te supără,
Cu ghicitori ori cu basme iarăș a ne 'ndatoră.»
El răspunde: Draga tatii! eu șciu lucruri bătrânești
Și ca bătrân nu-mi prea place ghicitori copilărești;
Dar ca să ve 'mplinesc voia, îmi voi lăsă placul meu,
Ve voiu spune, dar șciu bine, c'o să le desleg tot eu.

Intr'unul din cele mai frumos povestite basme de Ispirescu «Însirte mărgăritari», asistăm de asemenea la o ședătore, dar de astă-dată, într'o casă boerescă: «Nu treci mult după acésta, și boerul făcū clacă, adunând pe toți copiii și fetele din sat ca să însire mărgăritare. Se duse și baba cu copiii ei. Acolo la *ședătore*, unde se strinseră toți de vorbiă la verși și uscate, spuind la glume și la ghicitori, sta și feciorul de boer. El se întemplantase în acea di să fie cu voe bună și duse: — Șciți ce? copilul Decât să flecăriți la glume și la câte nagode tôte, mai bine *spuneți-ve fiecare basmul seu.*» Toți într'o glăsuire, primiră de bună cugetarea boerului. Și spuseră unii, una; alții, alta; până ce veni și rëndul copiilor babei, ca să-și spună și ei basmul lor¹.

Ovidiu, în ale sale *Metamorfose* (IV 32—368), a făcut un admirabil tablou, cum dumnezeescile țesătore, adunate în ședători, ascultă cu drag minunatele povestiri:

¹ Clacă, serile când fetele torc pe sēma gazdei și când torsul e împreunat cu joc; cf. «Albina Carpaților» I, 115—117 Ședătorile de fete.

² Dobre Ștefănescu. Studii de literatură populară în «Lu mina» An. III (1887), p. 533 34.

³ Rybinkof a descris ședătorile rusești și Luzel pe cele bretonne.

«Fiicele lui Minyas, desprețuind serbările lui Bacchus, lucră în încăperile lor: ele torc lână, învêrtesc fusul sub degete, fac țesături și dau mereu de lucru róbolor lor. Una din ele petrecând firul printre degetele-i subțiri dice surorilor: Noi, pe cari înleptă Pallas ne reține aici, să ușurăm cu diferite cuvântări lucrul folositor al mânilor noastre. Să spunem pe rënd câte o poveste, ca să nu simțim lungimea timpului.

«Surorile se invoiesc și o rógă să începă mai întei. Ea se gândesce, ce basm să spuie printre cele multe ce cunoșce: să povestescă ore despre deita Derceta, care se pomeni cu trupul acoperit de soldți și infundată, de atunci, în bălțile Siriei? Séu povestiva, cum flica ei, prefăcută 'n pasere, își petrecū ultimii ani pe turnuri inalte? Cum dîna Nais, cu cântecul și cu ierburile-i vrăjite, a prefăcut flăcăi în pești muți, până ce ea ênsa-și suferi aceeași schimbare? Cum, în sfêrșit, arborele ce purtă pome albe, poartă negre, de când fu stropit cu sânge. Acéstă poveste îi place fiind că e puțin cunoscută și, precând luna se prelungeșce în fir, ea începe să istorisescă trista întemplantare a iubiților nenorociți, a lui Pyram și Thisbe... Ea spune și minunata poveste încântă pe tovarășele ascultătore.

«Unele negă întemplantarea, altele dic, că deu cei adevărați tôte le pot. După ce tăcură, veni rëndul Alcihoiei, care începū astfel să povestescă...»

Citind frumoșele versuri ale anticului poet, ne vin în minte cuvintele lui Eminescu:

Vremea trece, vremea vine,
Tôte-s vechi și noue tôte...

LAZĂR ȘĂINEANU.

L i s a.

(După Iulia Hașdēu)

Lisa merge la fântână,
Rața sórelui e vie,
Mii de-albini adună miere,
Iérba-i verde pe câmpie;
Cu brobóda ei de lână,
Lisa merge la fântână.

Cu brobóda ei de lână
Și în mână c'un ulcior,
O privesc flăcăii 'n cale,
Inse ea, zimbînd ușor,
Trece ca și o regină,
Cu brobóda ei de lână.

Trece ca și o regină,
Inse când se întorcea,
Unul din flăcăi în taină
Îi șoptesce 'ncet ceva,
Cu cofița de-apă plină
Trece ca și o regină.

Cu cofița de-apă plină
Pân' la óse l'a udat.
Iar flăcăul, de atuncea,
Se gândesce intristat,
Ori când vede o fântână,
La cofița de-apă plină.

CAROL SCROB,

¹ Ispirescu, *Basme*, p. 67; Fundescu, p. 59 și 139; Schott, p. 124; P. p. Reteganul II, 35 și Sbiera, p. 113.

Eroul fără voie.

Fremd kehrt er heim ins Vaterhaus.

Schiller.

(Fine.)

De stradă, totă lumea îi salută și Costică eră silit să scotă și să puie pălăria neconținut. Nastase făcea când un semn din mână, când punea două degete la pălărie, când o scotea adânc, adânc, când nici nu respundea la salutări, după însemnătatea persoanei pe care o întâlnea. — Lui Costică îi părea acésta foarte curios.

— Avem să mergem la cucóna Aglăița Mucureanu, una din cucónele cele mari; ea ține casă deschisă și dela înteuil efect ce-i produci ei și celei mai mari din ficele sale Olga, atěrnă adesea reputația unui june. Ia séma Costică și te pórta bine. Când vom intrá, bětrănei să-i sáruți mâna, iar duduței Olga să-i faci un compliment grațios. Nu vorbí prea mult, asta face o rea impresie la întěia vedere, dar nici să taci din cale afará, asta-i și mai reu.

— Bine, respunse Costică.

Costică erá de 23 de ani; modest de natură, el învățase ceva carte, cât se învăță in școlá; ca student in cei întěi ani umblase mai mult după petreceri, decât după învățatură; apoi se puse pe studiu, cât trebuie pentru esamen. Avěnd destul spirit natural, el simția că tóte aceste nu însemneză mult și se mirá cum de părinții lui îl credeau învățat. De mulți ani, el nu fusese, decât in societate de studenți și simția o mare emoțiune, când erá acum să facă cel întěi pas in lume. Când ajunse la dómna Mucureanu, simți de-odată o mare slăbiciune la picioare, încât abia putu suí scările; sus in coridor inima i se bătea cu putere, iar când ușile salonului se deschiseră, tot sângele i se suí in cap, el intrá amețit și totul părea că se înverțește impregiurul seu.

— Curaj, îi șopti la ureche cuconul Nastase.

Costică, luându-și o inimă își înalță peptul și pași mai hotărít. Din nenorocire in momentul când zări bine două dame in salon, se aruncá asupra lui un cățeluș, hămăind și mușcându-l de pantaloni. Lui Costică îi veni amețelá, dar cucóna Aglăița, veděnd starea vrednică de jale a tinerului, îi veni inainte, îi zimbí și-i intise mâna spre sárutare, duduța Olga iarăș îi zimbí cu grație și se puse lângă děnsul.

După câteva întrebări și respunsuri preschimbate intre cucóna Aglăița și cuconul Nastase, cucóna Aglăița se adresá cãtră Costică:

— Unde ve place mai bine, in Germania séu acasă?

— Negreșit, in patrie.

— Aveți să ve sáturați foarte de grabă de patrie. La noi merg tóte reu și pe dos. Dór decă tinerii cu învățatură ca dvóstre vor mai pune ceva rěnduiełá.

Costică se uitá la děnsa cu ochi mari.

— V'am cunoscut copil mic, acum v'ați făcut un tiner frumos.

Costică se inroși ca para focului.

— Cum trece vremea, cucóne Nastase!

— Așá, cucóna Aglăița, așá! respunse Nastase cu un suspin.

— Din țera nemțescă se întorc tinerii foarte serioși; cred cucóne Nastase, că Monsieur Buzdurug (aici arátá cu capul pe Costică) nu va desprețuí și petrecerile, precum mulți de vărsta dsale.

— Ori ce lucru la vremea lui, cucóna Aglăița, și tréba și petrecerile.

Costică erá din ce in ce mai neliniștit. I se părea că e pe banca de acusați. Interogatorul cel adevěrat incepú inse abia acum din partea domnișórei Olga.

— Ați fost vr'odatá la Paris?

— Niciodatá. Prin Germania am călětorit mult, dar in Franța n'am fost încá.

— Ve place danțul?

— Ími place destul, de și nu sânt pasionat.

— Trebuie să jucați valsul foarte bine; acesta e danțul german *par excellence*.

Costică făcú o mișcare de modestie.

— Ve place musica?

— O! foarte mult.

— Sânt sigurá că din piano cãntați foarte bine?

— Din piano nu cãnt nici de cum; am învățat violina.

— Violina e un instrument foarte frumos, mai cu sémá cu acompaniament de piano. — Ați cetit «Les Misérables» de Victor Hugo? Cum ve pare?

— Ími pare... hm... cam... să ve spun drept... cred că... hm...

— Sânt pasajuri foarte frumoșe, dar romanul e prea lung. Se vede că autorul a avut intenția să umple o mulțime de volumuri. Mie ími face efectul unei piei de tigru; totul nu este de o colóre unită, dar pe ici pe colea sânt pete care dau întregului un aspect plăcut.

— Eu l'am comparat totdauna cu un pustú in care se găsește ici și colo oaze infloritoare, dar comparația cu pielea de tigru mi se pare mult mai potrivită și mai frumoșá.

Domnișóra zimbí cu mulțumire și cucóna Aglăița privi pe Costică cu interes. Când eșirá, și muma și fata îi intinseră mâna cu amabilitate și-l invitară să vie cât va vof de des, mai ales séra. Costică se mirá veděnd că erau mai amabile cu děnsul decât cu tatál seu.

— Bravo, Costică, dișe cuconul Nastase, după ce eșirá, trebile merg bine. Au să te laude in tot orașul. Istoria cu tigru și cu potopul séu pustú, ai învățit-o bine. — Avem să mergem acum la prefect.

Când intrará in salonul prefectul, acesta le merse inainte și făcěnd lui Costică un salut grațios, îi intinse mâna. Costică erá încântat de o așá de mare amabilitate din partea unei persoane atát de însemnate.

— Ími pare foarte bine că am onórea de a face cunoșcinta dvóstre, domnule Buzdurug. Am auđit că ați făcut studii foarte serioșe și sperez că nu veți refușá patriei serviciile dvóstre.

— Visul meu a fost să pot fi folositor patriei pe cât me vor servi slabele mele mijlóce.

— Fiți sigur că aveți să fiți chemat de a realizá aceste nobile dorințe. Decă-mi dați voie, ími voi face o plăcere de a stáruí să ocupați un post, demn de titlurile ce posedeți.

— Titluri pân acuma nu am, domnule prefect, am numai buna voință de a dobândi titluri in viitor.

— Sunteți modest și asta-i bine; dar nu trebuie să ve micșurați meritele. Sunteți doctor și in acéstá calitate sunteți in drept a cere ca guvernul să ve vie inainte. Mária Sa Vodá sprigine foarte mult pe tinerii cu învățatură, căci ei representá viitorul.

Costică erá amețit de atáta amabilitate și nu mai șcicia ce să respundá. El vedú cu mulțámre că se schimbá conversația și că prefectul incepe a vorbí cu tatál seu de seměnături de tómná, de prețul gráului și

Sappho.

de bóla de vite. Când esiră, el se simți mai mare și credea sigur că are merite la recunoștința patriei; nu înțelese înse câteva cuvinte ce șoptise prefectul la urechile tatălui său în momentul esirii: Nu uită vorba noastră, cucóne Nastase, și poți fi sigur că treba se face.

Tatăl și fiul mai făcură încă o vizită la cucóna Frásina, iar séra o petrecură la cucóna Ancuța. Peste tot locul, Costică fu primit cu cea mai mare amabilitate. Toți îl laudau, și-i înălțau meritele. Cucónele cele bătrâne îl îndemnau să mai puie cartea la o parte și să se odihnescă de atâta învățat. Inse dar protestă Costică că nu învățase așa de mult; nime nu voia să-l creadă. Cum nu eră să studieze și ziua și noaptea în șir de ani îndelungați, pentru a dobândi diploma de doctor?

Impovorat de atâta laudă, Costică găsindu-se séra târziu în camera lui, se întrebă dacă nu cumva eră adevărat tot ce i se spunea și dacă nu avea, fără ca singur să știe, toate meritele ce i se puneau în seamă. Amețit precum eră, el ajunsese la concluziunea că este un om însemnat și, legănat în visuri de mărire și de viitor înflorit, el se culcă.

A doua zi, îl vizitară mai mulți tineri cu care fusese împreună la școală în cei întâi ani ai copilăriei. Unul eră copist la prefectură, altul eră subprefect, altul militar, altul nu eră nimic. Toți îl felicitară și laudară. Unul îl incredință că dómna Mucureanu vorbise mult bine de Jénsul, subprefectul îi dișe că prefectul îl are bine, și toți împreună că el este acum la ordinea dișei și că de densul se ocupă totă lumea. Abia scăpat de aceștia, Costică alergă la un amic de studiu care sfărșise cu câțiva ani înaintea lui, se retrăsese la moșie și din întemplantare se află în oraș. Costică avea pentru acest prieten multă stimă și se miră cum de lumea îl dicea prost. După cea întâie bucurie a revederii, Costică îi istorisi cu entusiasm primirea ce i se făcuse și își arătă mirarea cum de amicului său remănea serios și părea a nu împărtăși mulțămirea sa.

— Ești amețit Costică de atâta succes, dar prin acest prolog am trecut cam toți; înse laudele societății nu țin multă vreme. Pare că ved cum de mâne se spun cu totul altele despre tine.

— Tu ai fost totdeauna pesimist, îi răspunse Costică.

— Ai să fii și tu ca mine prea curând. Ah! Dacă ai cunoște mai bine persoanele ce te laudă astăzi!

— Dar bine, ce interes are lumea să me înalte?

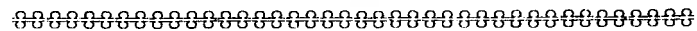
— Nici unul. N'au ce face și se ocupă de alții. Trebuie să vorbescă de bine séu de reu. La început se dișe de bine, dar mai pe urmă se dișe de obște numai de reu. Pe tine te laudă mai mult decât pe alții, fiind că aparenta e în favoarea ta. Dar n'aibi grijă, laudele, fiind o excepțiune, nu vor ține mult și-i vei vedé în curând întorcându-se la regula comună. Ia bine séma, Costică, de nu lăasă să te orbescă laudele, precum și de de a fi mai pe urmă cu nepăsare pentru relele ce vor spune despre tine, căci strălucirile grabnice trec grabnic, ș-apoi e în natura lucrurilor ca să se calomnieze mai mult, tocmai cei ce s'au laudat mai mult: acesta este o reacțiune naturală în o societate neocupată. Pentru ca să te poți susține, trebuie să ai merite *adeverate*. Pune-ți mâna pe conștiință și întrebă-te dacă ai măcar o umbră de aceste merite?

Lui Costică îi făcură aceste cuvinte o durerósă impresiune și le puse pe séma pesimistului amicului său. Nerespundând la acesta, conversația trecu la suvenir din vremea de student. Când înse Costică se întorse acasă și se află iar séra târziu în camera sa, entusias-

mul său scăduse mult. El își sprigină capul pe mâni și se puse pe gânduri.

De câte ori, stând séra târziu singur și cufundat în gânduri, Costică avea să aibă părerile cele mai contrare despre meritele sale, despre viitor și despre societatea în care intrase!

IACOB NEGRUZZI.

In corpul de român.

In corpul de român este un suflet,
Pe-acela decât nu îl ai în tine
Ca să îl dai — e mult mai bine
Să nu te miști, să stai de-o parte,
O parte-a ta n'o vei împarte
S'aduci strein, inoculare, sânge,
Strein avem și inima ne plânge.
.....
Suflet strein tu dă-te de o parte,
În piept român iubirea vom împarte,
Și îl vom face iar la glasul să tresară
Simțiri, gândiri române-i vom aduce iară,
Căci din strein — streinul s'a alege,
Ce-i om e 'ntreg, — ce-i sclav nu va fi rege!

ELENA VORONCA.

M'am păcălit cu critica.

Cercam ceva printre cărți, dar nu aflam. De-odată dau de un manuscript plin de praf. După ce-l scuturai, putui să cetesc pe prima pagină niște litere pe jumătate șterse de mâna timpului, iată acele litere împreunate într'un cuvânt: «Poesii». De unde vor fi ajuns orele poeziile aceste între cărțile mele? me întrebai eu — și voii să le arunc în foc; cugetai înse că dar decât voi află ceva bun între ele și întorsei foia primă. Pe a doua erau scrise următoarele rânduri:

«A farmecelor dișină! A dișinelor măceștră!
«Ilcnă Consânzcnă! Te rog a mea modestă
«Și umilită rugă să n'o respingi, fii bună
«A mea nobilă liră cu grațioasă-ți mână
«Încórd-o ca să cânte misterele simțirei
«Ale durerei lacrimi, zimbetel fericirei.»

Ce mai invocațiune! Îmi dișei eu începând a critica. Poftim corectitate gramaticală:

«A farmecelor dișină! A dișinelor măceștră!»

Apoi ce rimă! «Măeștră» și «modestă»! Și ce cuvinte: «rugă»! Par că-i scos din un magazin de vechituri!

Nu știu până când aș fi continuat astfel, de n'aș fi aușit că bate cineva la ușă.

— Întră! — dișei eu intrerupându-mi criticarea — și intră amicul meu X.

— Servus!

— Servus!

— Dar ce faci? me întrebă el vedându-me cu manuscriptul în mână.

— Cetesc versurile aceste scrintite. Me mir cum poște cineva scrie așa bazaconi! Iar ascultă numai! Și-i cetii invocațiunea de mai sus până în fine, făcând mai la tot momentul câte-o observare.

— Nici vorbă să fie chiar bună, îmi dîse el, după ce finii, — dar mie totuș nu-mi pare așa rea ca ție. Dar să vedem mai departe.

Intorsei o fôie și cetii cum urmază:

«Zîmbete dulci de amor
«Cu lăcrimiore de dor
«Se schimbă adese-ori
«Pentru-aceea n'o să mori!»

Acum lăsai la o parte criticarea și observai numai atîta:

— Îmi pare că am cetit cîndva aceste rînduri.

X în loc de a-mi răspunde, începî a cetî pe pagina următoare:

«Simțemintele sublime
«Și cugetele divine
«Au o limbă ângerescă,
«Limbă dulce și alêsă,
«O cerescă melodiă,
«Ce se chiamă poesiă».

— Nu cunoști aceste rînduri? îmi dîse el după ce finii.

— Nul dîsei eu.

— Adu-ți aminte bine numai! Știi că ți-am dîs cîndva să-mi scrii un motto la niște poesiore făcute de mine. Pot să afirm cu siguranță că atunci îmi scriseși aceste versuri.

Recunoscui că are dreptate. Nu-mi aduc aminte ce i-am răspuns; dar știu că un an după aceea nu mai avui poftă de a critică.

ACSENTE LUCIAN BOLCAȘ.

Danțul în raport cu igiena.

Din punctul de vedere al igienei, danțul a fost foarte estimat de cei vechi; el a meritat și merită această onoare, pentru că constituie un exercițiu general al corpului, fiind în acelaș timp, prin legăturile lui cu sentimentele sociale, naționale, etc. și foarte plăcut.

La cei moderni, din nenorocire, danțul este pus în condițiuni cari îl fac să fie și vătămător și poate mai mult vătămător decît folositor.

Astfel condițiunile acelea cari au făcut ca danțul să degenereze, nu se ved decît la danțul ce se numește *bal*, petrecerea cu danț a clasei ridicată din societate.

Danțul țeranilor, hora lor, jocul lor de serbătoare și de nuntă, își păstrează condițiunile, care fac din dans un adevărat exercițiu corporal plăcut, pentru că se face în aer liber.

Danțul din *bal*, din contră, se face în cele mai vătămătoare condițiuni.

Intr'un spațiu strîns, în raport cu danțuitorii și celelalte persoane, la un timp cînd corpul își reclamă repausul, la care totă natura se găseșse în odihnă, danțul din bal, ridică praful și microbii din toate crepăturile, formînd nori în atmosfera în care respiră atîtea piepturi cu căldură ce se desvoltă în această animată mișcare.

Respirația tuturor, bătaia inimei tuturor din bal sînt foarte dese, nu numai din cauza mișcării, dar mai ales din aceea că aerul saloanelor este încărcat de produse de ardere din atîtea lumini și din atîtea respi-

rațiuni și sărăcit de oxigen, gazul dătător de viață omului și tuturor animalelor.

Dar bufetul și supeul (mîncarea despre ți) cît sînt de nepotrivate!

Cei din bal mîncă atunci cînd trebuie să se odihnescă, mîncă în picioare, în cîteva minute, lucruri indigeste, nehrănitore și escitante.

Prin atîtea emoțiuni, prin respirație în așa atmosferă alterată, prin mîncare de atîtea substanțe escitante, prin mirosul atîtor parfumuri, osteneșce sistemul nervos întreg, îl slăbeșce și prin acésta îl face foarte escitabil.

La atîte cauze de slăbiciune a sistemului nervos se mai adaogă emoțiunile născute din concurența securilor cari recurg la fel de fel de mode și aparențe de frumusețe.

Dintre securi acela care se espune mai mult a se imbolnăvi în baluri este cel femenin, căci el se pune în condițiuni mai neigenice, prin felul îmbrăcatului mai ales.

Condițiunile neigenice ale balului trebuie a se evita de toți ómenii, cu atît mai mult de cei bolnavi.

Dintre persoanele suferinde, acelea cari se espun foarte mult mergînd la bal, sînt cele ce sufer de piept, de inimă și femeile în epoca menstruală, precum și acelea ce au un sistem nervos slăbit, cum sînt istericii în general.

Cînd balul se face în atîtea condițiuni neigienice noștea, unde este reul de a i se schimbă timpul?

A. S.

Poesii populare.

Humor și satiră.

Du-te urite la dracu,
Că cu tine nu-mi fac viacu,
Că eu viacu mi l'oi face,
Cînd me 'nvêț Dunăre-a trece,
Mai bine cu bóla 'n óse,
Decât cu uritu 'n casă.
Pe urit am dobândit,
Cu o mie de argint,
S'o dus mia s'o dus suta
Și cu remăsci cu sluta.

Florea Vele bé trăeșce,
Măria merge plăteșce,
Beui astăđi béui mâne,
Beui 40 de đile,
Beui murgul de sub mine,
Pan me făcui de rușine,
Auđiți voi mândr' a mele,
Ve-adunați voi tóte trele,
Și-mi croiți niște izmene,
Că am remas gol în piele,
Purtându-ve în birturele.

Bosoióce nu te-ai cóce,
— Dar de ce să nu me coc?
Că me iau fete la joc.
Dar de ce să nu mai fiu,
Că me iau feciori la brău.

LIUBA-IANA.

Din București.

Va fi cu greu, negreșit, să corespund așteptării onoraților cetitori ai «Familiei», greu, căci, pe de o parte alte pene, mult mai maestre, s'au perëndat înainte-mi la această rubrică a revistei, și al doilea, că, știut este, în lunile de vără puține evenimente mai sunătoare se petrec care să merite a fi menționate în mișcarea literară-artistică a capitalei.

Este știut că, după o vreme mai îndelungată, între scriitor și cetitor se naște un fel de prietenie mutuală: unul își deschide sufletul, ca o carte, cetitorului, celalalt își simpatisează prietenul necunoscut care îi comunică, îi sugerează gândurile și vederile sale.

Acestei viitoare, *in spe*, prietenii — de și până acumă chiar am publicat câteva bucați de versuri, grație amabilității iubitului nostru academician: dl Iosif Vulcan, în «Familia» — me adresez: să mi se trecă cu vederea neîndeplinirea în întregime a misiiei mele.

*

Ateneul ca și Academia și-au închis porțile. Nemuritorii au avut o sesiune spornică, s'au citit șase discursuri — trei de intrare și trei responsuri, s'au citit alte lucrări importante, s'au acordat premii.

Ateneiștii au avut un ciclu de conferințe atrăgătoare care au atras lume multă, multă de tot, așa că eră mai mult ca plină sala totdeauna. Intre cei noi, cei tineri, s'a distins dl Alecsandrescu-Dorna, un scriitor cu mult talent, un bun conferențiar.

Și când aceste doue instituțiuni culturale, plus cele trei ședințe ale Societății geografice, își suspendară cursul lor, ne mai rămânea Teatrul.

Teatrul Național... aceeaș sôrtă: și-a lăsat la începutul lui aprilie cortina. E un contrast: primăvără, când natura reinviéză, când totul respiră viétă, focarele nôstre culturale se sting — pentru moment, negreșit.

Lucrările de reparație și transformare a părții din fund a Teatrului au început. Scena și foyeul artiștilor vor fi transformate anul acesta. Eră și vremea.

Și fiind că e vorba de Teatrul Național, cată să menționez că, la alegerea de societari au reușit dómnele Vermont-Ventura și Ciucurésca și dnii Toneanu și Costescu.

Tóte alegerile sânt bine meritate.

Dómna Vermont-Ventura e o artistă cultă, talentată, care își dă séma de greutatea fiecărui rol, de nota și coloritul ce trebuie să dea fiecărui pasagiu. Rolurile din tragediile clasice pe care domnia sa le abordéză convin minunat corpului și vocii sale puternice. Decă are mici defecte de accent... timpul le va șterge. Sântem fericiți a înregistrá că face progres în înlăturarea lor. Dómnei Ciucurescu nu-i pot aduce decât tot laude: șcie cu veselia și dragostea sa să distreze ori ce spectator, și veselia e ori când binevenită. Și nici Toneanu nu atacă cu mai puțină încordare și talent nota humorului. L'am aprețiat pe acest modest tiner în ori ce ocașie. Rămâne dl Costescu. Nimic de obiectat în rolurile grave, reci. Vocea sa glacială, ținuta sa corectă, și de o eleganță nediscutabilă, îi pune la îndemână eșecul a fericită a rolurilor ce pomeni!

*

Domeniul literaturii?... Domeniu vast, într'adevăr, inse sterp cu deseversire dela o vreme. Afară de poesile drăgălașe ale poetului nostru național, e vorba de Gheorghe Coșbuc, publicate din timp în timp în «Vatra» nimic deosebit care să ne impresioneze prin conținutul frumosului.

Se șcie că dd Vlahuță și dr. Urechia au fondat mai acum câteva luni o revistă. Ei bine se așteptá tótă lumea ca activitatea domnului Vlahuță să fie spornică. O fi fost, nu o ăic, dar...

În schimb dl doctor Urechia a denotat un talent plin de umor care a apărut pe arena literară, strecurându-se încă mirosul a *Iodoform*, printre *Urechile* acului. Nota sa e caracteristică, nouă; de un spirit viu, mușcător. Prin jocuri de cuvinte, posedând o abilitate de jongleur în a întinde ca pe-o bucată de elastic sensul și forma vorbelor, a reușit să creeze o serie de articole mult și cu gust citite. Sânt singurile póte din «Viéta» pe care cititorii le iau dintr'un cap până în celalalt. Nu vorbesc acf de acele 3—4 articole publicate d'asupra iscăliturii ilustrului nostru academician dl V. A. Urechia, căci, aceste sânt mai presus de criticele ori căruia și de laudele mele.

*

Condamnarea celor 14 români din Cluș la un total de 30 ani închisóre pentru respândirea Memorandului a produs în capitală o fórtă rea și dure-rósă impresie. Mulți negustori au arborat drapele negre, iar pe inimele fiecărui român s'a încins doliul cel mai jalnic.

În séra de sâmbătă, 14 l. c., s'a ținut o mare întrunire a studenților universitari, la care au vorbit dnii Paulian, Anghelescu, Davidescu, Mircea Petrescu, Gădei, și subscrisul.

A urmat apoi, în cea mai mare liniște, o manifestatie monstră cu torțe și musică. Peste 4000 persoane au luat parte.

ILIE IGHEL.

Silhueta literară.

— Teleor. —

Mutră de burghez multumit numai după ce și-ar face tóte tabieturile; judecându-l după față, n'ai ăice că sub înfățișarea-i grosolană se ascunde finul și spiritualul Teleor.

Roscat, cu mustățile negre și pleoștite și cu părul bălțat cu o pêtă albă pe un fond negru tuciuriu, îl veđi legănându-se când în drépta când în stânga, trecând din sală în sală la ministerul școlólor, unde dên-sul e «nacialnic».

Rivaliséză în eleganță cu Teofil Frâncu, cu care rivalisá și în obiceiuri până în ăiua în care însurătórea l'a mai adunat dela crailăcări.

Fost student în medicină prin vremuri, s'a lăsat de meștesugul ăsta când eră aprópe să-l sfêrșescă, pentru că eră bolnav... și nu pricepea Teleor ca un doctor să fie și bolnav. S'a apucat atunci de gazetărie și n'a făcut reu. La «România Liberă», «Constituționalul», «Epoca», «Naționalul» și «Universul», Teleor s'a arătat un băiat de talent, un cronicar hazliu și mușcător. Boem cum n'am vedut un altul, nu se gândeșce la ăiua de mâne, cum nu se gândeșce la nuvela lui de ieri. El trece cu aceeaș nepăsare, cu aceeaș veselie și prin ăile albe și prin ăile negre, păstrând dintr'ensele impresii nu tocmai deosebite.

Semne particulare: Cunșce prețul și calitatea pelineurilor din tôte cârciumele din București... și cu tôte astea bêt n'a fost nici odată.

E in stare să facă descripția unui diplomat uitându-se la un coșar și a unui coșar uitându-se la un diplomat. Teleor își are o lume a lui... de lumea noastră puțin îi pasă.

E singurul din literații noștri care e și băiat bun in acelaș timp.

S a p p h o.

Renumita poetă greacă, cu admirabilele sale cântece de amor, pêtunde nu numai inimele tinerei generațiuni, dar totodată inspiră și pe poeți. Unul din aceștia, poetul austriac Grilparzer a scris o tragedie plină de simțire din viața poetei; in această tragedie artista română dșora Agatha Bârsescu a avut mari succese.

Ilustrațiunea pe care o publicăm noi, e copiată după tabloul lui H. Coomans.

LITERATURĂ și ARTE.

Știri literare și artistice. Dl Grigoriu Maniu, a cărui scriere despre dreptul comercial român a fost premiată in sesiunea trecută a Academiei Române, a obținut și Medalia Bene-Merenti cl. I, pentru scrierile sale juridice. — Dl V. Mironescu, tinerul pictor bucovinean, a espus la esoposiția din București un tablou in uleu, represintând un turc. — *Furiul esoposițiunii artistice din București* se compune din domnii: C. Stăncescu, sculptorul Georgescu și pictorul Mirea din partea școlei de bele arte; I. Glorian architect, C. Esarcu, V. Hegel sculptor din partea ministeriului instrucțiunii; Titus Alesandrescu, Luchian și Valbudea din partea esoposanților. — *La București* esoposiția artiștilor in viață se va deschide la 21 maiu (2 iunie.)

Studiu asupra basmelor române. Studiul dlui Lazăr Șăineanu asupra basmelor române in comparațiune cu legendele antice classice și in legătură cu ale popórelor invecinate și ale tuturor popórelor romanice, premiat de Academia Română in sesiunea trecută cu 5000 lei, s'a pus sub tipar la București și va apăre încă in véra acésta. Autorul, inainte de a apăre lucrarea ne-a pus la dispoșiție un fragment, pe care il publicăm in nr. acesta. In curênd vom mai publică și altul și sperăm că cu numele dlui Lazăr Șăineanu cetitorii noștri se vor intêlni adese ori in colónele foi noastre.

Premiile Academiei Române. Afară de premiile anunțate in nr. trecut, Academia Română a mai publicat pentru anii mai îndepărtați următoarele concursuri: Premiul statului Lazăr, de 5000 lei, se va decerne in sesiunea generală din anul 1896 unei cărți scrisă in limba română, cu conținut științific, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate dela ianuarie 1 până la 31 decembre 1895, séu celei mai importante invențiuni științifice, făcută in acelaș interval. Pentru aceeaș sesiune se mai anunță următoarele: Premiul Alesandru Ioan Cuza, de 10.000 lei, subiectul: «Istoria Românilor dela Aurelian până la fundarea principatelor»; premiul Alesandru Ioan Cuza, de 6000 lei, celei mai bune lucrări asupra următorului subiect: «Psihologia și metafisica poporului român după literatura poporală»; premiul statului Eliade-Rădulescu de 5000 lei celei mai bune lucrări asupra subiectului: «Botanica poporală ro-

mână din punctul de vedere al credințelor, datinelor și literaturii poporale, avându-se in vedere adunarea cât se pôte mai bogată a materialului. Terminul presintării manuscrisurilor la concurs pentru aceste lucrări va fi până la 1 septembre 1895.

Isprăvile lui Păcala. Dl Petru Dulfu a scris in versuri nesdrăvăniile lui Pacala și le va publică intr'un volum sub titlul: «Isprăvile lui Pacala» epopee poporală in 24 de cânturi. Faptele acestui interesnt personaj, dice dl Dulfu, nu sânt fapte de vitejfe in înțelesul obișnuit al cuvêntului și cu tôte aceste el este un erou. Dușmanii cu cari Păcala se află in luptă continuă, sânt ómeni rei, înșelători, asupritori. Și din lupta cu acești dușmani el ese totdauna invingêtor; îi birue, inse nu prin forță fisică, ci prin istețimea minții sale, adecă îi păcăleşce. Simeon Manguica a scris că Păcala este un erou de caracter moral. Subiectul fiind luat din popor, autorul a căutat ca și stilul să fie cât să pôte de poporal. Volumul va fi ilustrat de Jiquidî și Hlavsa, cunoscuții caricaturisti din București. Judecând după părțile ce autorul a publicat din acésta lucrare in «Revista Nouă», «Vatra» și «Familia», ne putem asteptă la o scriere interesantă. Prețul de abonament pentru România 2 lei 50 bani, pentru Austro-Ungaria 1 fl. La noi încă e depusă o listă. Adresa autorului: București strada Bateriilor nr. 34.

Novelă de castel. Sub titlul acesta a apărut la Cernăuți o poemă de dl T. Robeanu, unul din tinerii noștri scriitori bucovineni. «Novela de castel» este o narațiune in versuri, al cărei subiect a fost de multe ori cântat, in care inse autorul a știut schiță și câteva colori noue. Versificațiunea are unele scăderi, unele rime silite; nu șcim de ce Polonia e «albă», pôte ca să rimeze cu salbă și cu nalbă.

Representanți ai științei. Dl Gr. G. Tocilescu a fost însărcinat să represinte România la congresul archeologic din Rochelle (Franța.) — *Dnii P. Poni și dr. Istrate* vor represintă România la congresul de chimie din Bruxelles.

Albumul rasei latine. Liga culturală a pus sub tipar un Album al rasei latine, in care se află mai multe articolașe scrise de Emil Castelar, de Gubenatis, Madame Adame, Rochefort, Clemenceau etc. cari se ocupă de cauza română din Transilvania și Ungaria.

TEATRU și MUSICĂ

Teatrul Național din București. Afară de piesa nouă a dlui Bengescu-Dabija, pe care o anunțarăm, s'a mai pus in repetiție: «Burghezul Gentilom» comedie in 5 acte de Molière și «Machbet» tragedie in 5 acte de Shakespeare.

O piesă nouă. De curênd s'a jucat la Teatrul Liric din București pentru intêia óră o piesă originală in doue acte intitulată «Cerșetorul» de dl I. I. Livescu. «România Musicală» laudă piesa, dar dice, că se putea fórte bine, cu óre-cari modificări, și numai intr'un act și eră chiar mai nimerit. Primul rol a fost jucat de ênsuș autorul.

Baritonul Popovici la Bayreuth. Șcirea publicată de noi in nr. trecut s'a confirmat, baritonul nostru din Praga, va cântă in véra acésta la Bayreuth. Dl Dimitrie popovici este primul bariton român, care a fost invitat la serbările aceste.

Chorul vocal român gr. or. din Sadriș-Jupani, comitatul Caraș-Severin, va ținé acolo ađi la 21

maiu (2 iunie) maial, cu care ocaziune va cântă următoarele piese: «Vino lele», de I. Vidu; «Toca» de G. Mucicescu; «Junimea» de Adam; «Hora Sinaiei» de G. Ventura; «Tata Moșu»; «Cât e țera» de V. Nedel; «Salutarea Patriei»; «Corona Moldovei»; «Spiritul», «Calcă Române». După cântare urmază dans.

Concert la Iași. Dl Teodor Burada va da la 29 maiu (10 iunie) un concert la Iași, în folosul Ligei Culturale, secțiunea Iași, cu concursul trei Plesnilă, profesora la conservator, a dlor Eduard Caudela, Humpel, Mereti, Weisz, profesori ai conservatorului, a elevilor și elevelor conservatorului.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Știri bisericești. *Mitropolitul-primat al României* în sâmbăta trecută a vizitat orașul Giurgiu; cu asta ocaziune Em. Sa a primit să fie patronul unei școle de fete și președintele de onoare al societății «Junimea Comercială» căreia i-a și oferit pentru sporirea fondului suma de 1000 lei. — *In diecesă Orăzii-mari* esamenale proșinodale preoțești s'au ținut în săptămâna trecută.

Congresul gr. c. arhidiecesan. care eră să se țină la 4 iunie la Blaș, dar a fost oprit de ministrul de culte, se va ținé mai târziu. Vicariul capitular, Rds. D. I. M. Moldovanu, a îndreptat un cercular către clerul arhidiecesan, înștiințându-l că a făcut pașii trebuitori la ministeriu spre a esoperă ținerea congresului la un alt termin, care la timpul seu se va notifică tuturor celor interesați. Alegerile făcute pentru congresul ce eră să țină acum, vor fi valide și pentru congresul care se va convocă mai târziu.

Fundațiunea Adamachi, administrată de Academia Română, va începe să dea stipendii în anul școlar 1894—95. De ocamdată se vor acordă doué burse studentilor facultății de știință și alte doué celor de la facultatea de medicină din Iași. Bursele vor fi de câte 100 lei pe lună. Pot să concureze și tineri din ori ce parte a țerilor locuite de români, inafară de hotarele regatului.

Profesori aprobați. *Dl Teodor Bulcu,* subdirector al internatului Pavelian din Beins, a făcut în sâmbăta trecută în Budapeșta censura de profesor din limba și literatura română și latină. — *Dl Ioan Bunea* a făcut vinerea trecută tot acolo censură de profesor pentru școlele medii.

Studentii români din Zürich s'au constituit și în anul acesta în o societate de lectură. Comitetul societății pe semestrul de veră s'a ales șilele trecute; președinte a fost ales dl Iosif Voicu.

C E E N O U ?

Cronicarii noștri bucureșteni. Anunțăm cu plăcere, că de acuma înainte «Familia» va avé la București doi cronicari, cari vor informă publicul nostru despre evenimentele literare, artistice și sociale care se vor petrece acolo. Unul din aceștia, dl Ilie Ighel, redactor la ȋiarul «Constituționalul», cunoscut și din poesile ce-a publicat în fôia noastră, începe în nr. de acuma; celalalt, dl Mihail Canianu, redactor la ȋiarul «Românul» și cunoscut pe terenul literar prin culegerea sa de poesii poporale române, va începe în urmă. Astfel credem că vom fi în stare a ținé și mai bine în curent publicul nostru despre tot ce privește mersul cultural în România.

Hymen. *Dl Lazar Oprean,* invătător gr. or. român în Zărand, comitatul Arad, s'a logodit cu dșora Lucreția Rusu din Șiclău.

Procesul Memorandului. Numerul trecut al foii noastre a fost dat sub tipar, când ni-a sosit depeșa despre judecata dela Cluș, de aceea numai pe scurt am putut să arătăm rezultatul; acum dar revenim spre a mai întregi informațiunile noastre. ȋiua din urmă a pertractării, menită pentru pronunțarea verdictului și a judecării, a atras lume multă, care a umplut tótă sala, iar coridórele au remas góle, căci președintele n'a dat voie nici soțiilor acușatorilor să pótă fi de față. La enunțierea sentinței, dl George Pop, aușind motivarea, că de aceea a fost pedepsit numai la un an, căci pe timpul pertractării a dat probă de pocăință, — a protestat, dar președintele a închis ședința. Români prezenți au salutat pe condamnați cu «să trăescă». Apoi numai decăt s'au ivit în sală opt gendarmi, cari au impresurat tribunalul și acesta, dimpreună cu jurații, au părăsit sala la adăpostul gendarmilor. Afară pe strade lume întesată, gendarmi și poliție călare. Damele române au întimpinat pe condamnați din fereștile otelului Hungaria cu o plóie de flori, iar protoarele s'a preserat cu ierbă verde; dna Lucaciu ș-a bineventat soțul cu vorbele: «Te salut și te sărut, căci între toți tu ai fost invrednicit la mai mult». Séra toți s'au intrunit la un banchet; iar în ȋiua următoare s'au fotografiat împreună și au făcut în corpore visite la românii din Cluș. A treia ȋi s'au prezentat recursul de nulitate, apoi au pornit toți acasă, afară de dnii Pop și Lucaciu. S'au luat mesuri la tóte gările, prin gendarmi, ca condamnaților să nu se pótă face ovațiuni. Cu tóte aceste la Alba-Iulia, dlui Patița i s'a făcut o manifestație mare; câteva mii l'au petrecut dela gară acasă, iar damele au dat c'nei Patița un buchet. Celor ce s'au întors la Sibiu, li l'a făcut primire la Copșa și la Ocna, unde gendarmii au și impușcat, dar n'au nimerit; séra la Sibiu s'a ținut un banchet. Intr'aceste ȋiarele maghiare publică știri senzaționale din Ardeal; soldații și gendarmii, cari s'au sporit cu 300, cutrieră satele, fac perchisițiuni, dar nu găsesc și nu constatéză nimic.

Damele române și politica. Am scris și noi, că damele române din mai multe părți au trimis acușatorilor pentru Memorand adrese de aderență. Acum aflăm din «Dreptatea», că dómnele și domnișórele române din Brașov s'au organizat separat în comitete spre a se angajă și dênsele la lupta națională. Comitetul dómnelor, compus din damele Baiulescu, dr. Baiulescu, Stănescu, Diamandi, S. Popovici, dr. Mureșianu, Popea și Bidiu, au hotărít să bată monete cu data de 7 maiu 1894, pe care să le pórte ca decor și să facă cocarde, pe care să le pórte la tóte ocaziunile festive. Domnișórele s'au adunat în un numer imosant în casele dlui Mih. Stănescu, și de asemenea s'au organizat în un comitet în persónele domnișórelor: presidentă Maria Steriu, vicepresidentă Maria Sorescu, cassieră Maria T. Stănescu, membre în comitet: Elvira Diamandi, Elena Stănescu, Maria Zănescu, Maria Popea, Victoria Branște, Agapia Nicolau, Luluca Nastasi, Ana Wagner, Augustina Glodariu, Maria Stinghe, Elena Sfetea și Maria Barbucean, luând mai multe hotăriri eșite din curat și nobil simțimént național. — ȋiarul «Pești Napló» a trimis în Ardeal pe un colaborator al seu, care apoi raportéză despre convorbirile sale cu fruntașii românilor și ungurilor. În Alba-Iulia s'a dus și la dl Mateiu Nicola, dar negásindu-l acasă, a fost primit de dșora Nicola, care i-a vorbit despre cauza națională cu atăta

simțire și entuziasm, încât corespondentul a ramas uimit.

Un incident la București. «Timpul» relatează în chipul următor acest fapt: «Duminecă s'a întâmplat un incident. Pe la orele 3 d. a. se răspândise printre studenții universitari șgomotul că maghiarii cari locuesc în capitală ar fi mers în grădina Teiu spre a serbătorî condamnarea comitetului național român din Transilvania. Intr'o clipă se adunară vre-o 200 de studenți în localul ligei culturale și de aci porniră în birji la grădina Teiu. Sosiți în grădină, se îndreptăză în partea unde se presupunea că sânt maghiarii, hotărâți fiind a le smulge stégul ungar cu forța când nu li s'ar fi dat de bună voe. Acı sânt intimpinați de președinții a doue societăți: una a caretășilor constructori și alta supra-numită a diletanților și un schimb de explicații se face între studenți și președinții celor doue societăți. Studenții strigă: «Trăescă Transilvania!» musica celor doue societăți intonează imnul «Deșteptă-te Române» și după aceea studenții obțin fără vre-o violență, stégul ungu-resc al unei societăți, cu care se întorc în oraș. Cu acest stég manifestații vin pe calea Moșilor, trec prin strada Vămei, unde se află și legațiunea austro-ungară, rup stégul în bucăți și-l ard în fața universității.»

Studenții și „Adevărul”. Diarul «Adevărul» din București desaproband făpta studenților, s'a servit de niște termini, prin cari aceștia s'au cređut adănc jig-niți. În ziua următoare o delegațiune de studenți s'a prezentat la redacția numitului diar, spre a cere soco-telă cu privire la articolul injurios. Studenții găsind nu-mai pe bătrânul Beldiman, acesta le respunse: «De voiți să desmint, să vie trei studenți numai, spre a me rugă în acest scop». Dar atunci intră dl Anton Bacalbașa și strigă: «Nu desmint nimic.» În acelaș timp, scrie «Lumi-na», Anton Bacalbașa rădică mâna și loveșce pe un student, răcnind: «Ești afară, mișeilor!» La auđul acestor cuvinte, care n'au fost decât un semnal de alarmă, toți lucrătorii tipografi sar asupra studenților, îi lovesc cu scaune și bastoane, îi huiduesc, le rup vestmintele. Studenții, nefiind pregătiți decât pentru o paćnică inter-locare, au fost nevoiți să rabde insultele și loviturele». Se ntelege inse, că cu asta tréba încă nu s'a sférșit. În «Universul» mai cetim următoarele: Studenții s'au dus pe la tóte chioscurile și au rupt esemplarele din «Adevărul», vândătorii de diare au fost și ei impiedecați de a vinde «Adevărul». Studenții au impiedicat și espedierea lui prin poștă.» Acum redacția și ti-pografia sânt păzite de 40 de sergenți.

Procese noue. **Părintelui Lucaciu** i s'a intentat un nou proces, acesta pentru crima de lesa majestate, pentru că la Cluș ar fi đis poporul lui «trăescă împăra-tul» iar nu «trăescă regele». Cei ce au fost de față, spun, că părintele Lucaciu n'a đis nici una nici alta, ci «Să trăescă Majestatea Sa!» — **Vulturul** din Oradea-mare are un nou proces de presă; acesta se va per-tractă la 13 iunie la curtea cu jurați din Oradea-mare. — **Curia** a respins cererile de nulitate ale dlor Băbuț, Muntean, Lupu, Lazar, I. P. Necșa, G. Petrovici, cari au fost condamnați de curtea cu jurați din Cluș.

Palatul comunal al Bucureștilor. Lucrările pentru construirea palatului comunal al capitalei Bucu-reșci, pentru a cărui incepere s'a prevăđut suma de 200.000 lei în bugetul anului curent, nu vor incepe de-căt la anul viitor, din causă că planurile nu sânt încă terminate de serviciul tehnic al primăriei. Palatul va fi construit pe terenul din dosul actualului ospel al pri-măriei și pe o parte din terenul vechiului local al efo-

riei spitalelor civile, și va costă suma de doue milioane El va fi terminat în 5 ani.

Dela Bucureșei. **Liga Culturală** va organiza du-minecă după amieđi un mare meeting de protestare în contra verdictului din Cluj. Afară de studenții din capi-tală și de delegații secțiunilor Ligei din țeră, vor asistă la acest meeting toți studenții universitari din Iași. — **Societatea domnișorelor române**, înființată spre a vinî în ajutorul Ligei culturale, va da la 28 maiu (9 iunie) o frumoasă serată în grădina și în salónele Clubului re-gal. — **L'Independance Roumaine** a deschis o listă de subscripție pentru acoperirea cheltuelilor comitetului partidului național român din Sibiu.

Un monument frances la Constanța. Din res-belul dela Crimeea soldații francezi întorcându-se cătră casă, vr'o doue regimente au fost atacate de cholera și au debarcat pe malul Mării negre în Constanța de aci, unde mulți au și murit. Ingropați toți într'un loc, guvernul francez a ridicat acolo un monument, care s'a inaugurat în duminica trecută. După ce s'au ținut mai multe discursuri, trupele au defilat și anume: compania marinarilor francezi de pe vasul «Petral» venit anume pentru acésta la Constanța, soldații de marină români, vânătorii, artileria, călărașii și marinarii englezi. S'au de-pus patru coróne pe monument.

Crisa ministerială pe care o semnalarăm în nr. trecut, a ținut tótă săptămâna. Dl prim-ministru Wekerle a mers la Viena și a referat Maj. Sale, dar n'a obținut consimțementul monarcului. Pe când fôia noastră se pune sub tipar, telegraful ne anunță că ministeriul s'a dat dimisiunea, noul prim-ministru e cont Khuen-Héderváry.

Necrolog. **Ioan Macarviiu**, preot în Feldru lângă Năseud, a încetat din vieță la 26 maiu, în etate de 35 ani. Reposatul s'a făcut cunoscut și în literatură; a scris articoli politici, pentru cari a fost condamnat la doi ani de închisóre de stat, din cari a și implinit un an și jumătate la Seghedin; de acolo a scris articoli literară și în fôia noastră. Prin mórtea lui națiunea și biserica au perdut un fiu devotat.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. În Bulgaria a izbucnit crisă mi-nisterială; cabinetul Stambulov s'a dat dimisiunea; ur-mătorul lui nu s'a denumit încă. — **La Brusela** în 29 maiu s'a serbat căsătoria prințului Carol de Hohen-zollern cu principesa Iosefina de Flandra, la care a asistat și regele Carol. — În Siberia anul trecut s'au deportat din Rusia, conform informațiunii diarelor ru-seșci, peste 10.000 de persóne; cei mai mulți sânt pe-depsiți pentru politică și aprópe toți sânt tineri sétu băr-bați în flórea vârstei. — În parlamentul italian deputatul Imbriani a interpelat pe ministrul Crispi, pentru spriginirea latinilor din Austro-Ungaria și a exclamat: «Din Cluș străbate la noi un strigăt de durere!»

Trenul țarului. S'a terminat de curënd la uzina «Alesandru», din Sf. Petersburg, trenul imperial reser-vat pentru călătoriile țarului în străinătate. Trenul întreg, nesocotindu-se locomotiva, are o lungime de a-própe 200 de metri. El se compune din de-ce vagóne cuprinđend: o cameră de dormit, o sală de mâncare, un salon, un vagon pentru marii duci și altul pentru marele ducese, un vagon de serviciu, doue vagóne pen-tru servitori, doue pentru bagagi și în fine un vagon bucătărie. Tóte aceste vagóne, cari sânt fórte lucsoș mobilate pe dinăuntru, au o lungime de 18 metri.

UMOR și SATIRĂ.

La urechiă.

O întâmplare foarte hazlie s'a petrecut într'una din zilele trecute la Copenhaga, când părechia princiară daneză a vizitat școala superioară de fete, condusă de dșora Zahle.

Părechea princiară a asistat la un examen de religie într'o clasă inferioară și bine înțeles că fetițele s'au simțit foarte genate să fie întrebate în fața prinților. Tote se roșiseră ca racul și li-e eră rușine nevoe mare.

Când profesóra a scos afară o fetiță și i-a pus câteva întrebări, sërmana elevă se zăpăcise de tot și părea că-și perduse graiul.

Prințului moștenitor i se făcù milă de ea, chemă pe fetiță la dënsul, o puse pe genuchii sei și dïse profesórei să continue întrebările.

Care nu fu mirarea profesórei și a celorlalte eleve, vëdënd că fetița răspunde limpede la tóte întrebările.

Peste 1 sfert de oră prinții moștenitori pãrsirã clasa.

Profesóra veselă chemă pe fetiță afară, o neteđi pe frunte și-i dïse:

— Bravo ție drăguță... Te-ai purtat bine. Ai răspuns minunat și nu m'ai făcut de rușine.

Fetița răspunse sincer:

— Apoi prințul mi-a șoptit la ureche tóte răspunsurile.

Profesóra căscă ochii mari și imediat incetă cu laudele.

Fără pretențiune.

Tata — Ca să șcii dl meu cum să-ți faci alegerea, iată cum stă lucrul zestrei: fata mea cea mai tineră are 10.000 lei, a doua are 20.000 lei și cea mai bătrână are 30.000 lei zestre, afară de trusoul — decide-te!...

Tinerul — Eu sânt modest dl meu, și m'aș mulțumi cu una și mai bătrână decât ar fi!

Intre vecine.

— Te rog, vecino, fii așa de bună și me imprumută cu puțin unt-de-lemn pentru salată.

— Îmi pare reu, dar n'am acasă.

— Eil ce menagiu mai ai și dta. De câte ori vreau să me imprumut cu ceva, n'ai nici odată acasă.

Milton.

Milton fu întebat de ce un rege se póte încoroná la 14 ani în unele țeri, și nu i se dá voe să se însóre decât la 18 ani.

Poetul răspunse: «Mai lesne este a stăpâni un regat decât o femeie».

La tribunalul corecțional.

— De ce ai lovit pe reclamant cu cismele?

— Mi-a dïș că sânt un desculț!

De ce nu duelășă.

Tândală e pus la locul lui de un domn óre-care.

Un prieten îl întrebă:

— Cum te lași să fii insultat în chipul ăsta?

— Ce vrei să fac?... Am o fată de măritat...

Dar îndată ce voi scăpá de ea, «musiu» ăsta o să aibă aface cu mine!...

— Și câți ani are fata dta?

— Patru ani!...

Un împărat, supărându-se foc pe un demnitar al țerii, care fusese în mai multe rânduri ambasador, îi dïse:

— Ești un bou!...

— Nu știu Majestate, decât sânt bou; dar am avut onórea să ve represint în diferite ocașii.

Costica.

Tatăl. — Cum se póte, Costică, să dïci mătușei tale că e próstă?

«Du-te și-i spune că-ți pare reu».

Costică se duce la mătușă și-i dïce:

— Mătușă, îmi pare reu că ești próstă.

Necrolog.

«In sfërșit, domniilor, fenomen ciudat și foarte mișcător! pe cât slăbiau facultățile intelectuale ale amicului nostru, pe atât i se întăriá convingerea politică?»

Calindarul săptămânei.

Dumineca orbului, Ev. dela Ioan c. 9, gl. 5, a inv. 8.

Diua sêpt.	Calindarul vechiu	Călind. nou	Sórele
Duminecă 22	Cuv. Vasilie	3 Clotildis	4 9 7 50
Luni 23	Păr. Mihail	4 Quirinus	4 5 7 51
Mărți 24	Păr. Simeon	5 Bonifacius	4 4 7 52
Mercuri 25	† Aflarea cap. I. B.	6 Norcert	4 4 7 53
Joi 26	(f) <i>Innălt Dhu</i>	7 Lucreția	4 3 7 54
Vineri 27	Mart. Therapont	8 Medard	4 3 7 55
Sâmbătă 28	Păr. Nichita	9 Barnimus	4 3 7 56

Proprietar, redactor răspundător și editor:

IOSIF VULCAN.

Băile dela Buziaș.

Sesonul s'a deschis la 13 mai. Aceste băi sëmënë cu sursele oțelóse dela Spaa, Pyrmont, Schwalbach și Pyrawarth. Buziaș are escelente *băi feruginóse și oțelóse calde și reci, minerale și de mlăștină, scâlđi de notat.*

Stabiliment de cură de apă rece și masaje

cură de beut

forțe priincióșă pentru *lipsa de sânge, catare cronice de stomac și de intestine, pentru bóle de rerunchi și petró, anomalii seksuale, sterilitate, nervositate, scrofulă, reumatism, podagra și migraine etc.*

Sesonul maiu—octombre.

Băile Buziaș, stația calei ferate la Timișóra seu Lugoș. Omnibuse la gară. Prospecte la cerere gratuit.

(2--6)

Direcția »băilor Buziaș.»